

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 60 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 22. aprila 1940

Cena posamezni številki din 150

Pogajanja z Rusijo

Pod tem naslovom je objavil beograjski »Trgovinski glasnik« naslednji uvodnik:

»V svojem članku »Nekoliko potrebnih besed« smo poudarili, da ni v interesu naše države, da še nadalje diplomatsko ignoriramo eno največjih svetovnih sil — Sovjetsko Rusijo. Pri tej priliki smo dejali, da mi ne moremo biti niti smo pristajali ideji, po katerih se upravlja ta veliki narod, kakor tudi nismo pristajali političnih sistemov nekaterih drugih evropskih narodov. To pa ne pomeni, da zaradi tega nam ni treba imeti nikakih diplomatskih odnosov z njimi. Nasprotno! Naša dolžnost je, da imamo z vsemi velikimi narodi odnose, ki vplivajo in ki bodo vplivali na potek svetovne politike. Zato smo z velikim zadovoljstvom objavili v včerajšnji številki vest, da sta namestništvo in kr. vlada dosegla sporazum z vlado sovjetskih republik, da se začne pogajanja o ustvarjanju gospodarskih zvez med obema državama in da bi se v ta namen sklenila trgovinska pogodba ter plačilni sporazum.

V tem sporočilu je rečeno, da se bodo pogajanja vodila v Moskvi, kamor bo v kratkem odpotovala jugoslovanska delegacija z g. dr. Miloradom Gjorgjevičem na čelu, bivšim finančnim ministrom. Pri tej priliki smatramo za potrebno, da naglasimo, da je izvolitev šefa naše delegacije izredno srečna. G. Gjorgjevič je nedvomno eden onih redkih in zelo sposobnih naših ljudi, ki jih moremo poslati za tako delikatni in pomemben posel kakor so pogajanja s sovjeti. Kajti poleg čisto gospodarskih in trgovinskih vprašanj se bodo gotovo postavila tudi druga vprašanja. Zato je potreben za pogajanja ne samo strokovno podkovan, temveč tudi visoko naobražen mož. G. Gjorgjevič pa je tako po svoji strokovni izobrazbi kot svoji splošni kulturi ter na zadnje tudi po svojem političnem smislu popolnoma doračel vlogi, ki mu je namenjena.

V sklepu kr. namestnikov in vlade, da se začne pogajanja s Sovjetsko Rusijo, ne vidimo samo velik gospodarsko-ekonomski pomen, temveč tudi velik nacionalno-političen interes. Gospodarsko moremo mi in Rusi drug drugemu nuditi neke predelave in zlasti surovine, ki se zaradi sedanjih razmer morejo le težko drugod dobiti ali pa vsaj ne v zadostni meri. Tako prihajajo za naše potrebe v poštev predmeti oboroževanja, nafta, koks, bombaž itd. Pa o tem bomo govorili v eni prihodnjih števil.

Kar je zelo pomembno je to, da se vzporedno z gospodarskimi zvezami skladajo tudi stare simpatije, ki so se v zgodovini družile, zlasti med Srbi in Rusi. Ta dva slovanska brata sta se smatrala v vsej zgodovini in brez ozira na njih notranje režime kot brata, ki sta po krvi vezana. Srbi nikoli niso pozabili velikih in bratskih uslug, katere jim je izkazoval v najbolj težkih dnevih njih veliki severni brat. Za te velike usluge mu je ostal za vedno hvaležen. Zaradi tega so tudi sedanjí sklepi našli v vseh slojih naše družbe prirčen sprejem. Posebno naš list, ki od nekdanj zastopa idejo slovanske solidarnosti, smatra, da je s sklepom namestništva in

vlade storjen pomemben korak naprej, in sicer ne samo z ozirom na zamenjavo blaga, temveč tudi z ozirom na poglobitev simpatij med ruskim in našim narodom, ki dejansko tudi niso nikoli prenehale.

Z ozirom na sedanjo mednarodno situacijo pa smatramo poleg tega, da je bil s tem dan jasen odgovor vsem, ki so pripravljali svojo in svetovno javnost za neke svoje akcije na Balkanu. Rusi so dve stoletji prelivali svojo kri za svobodo malih balkanskih naro-

dov in za svoje velike interese na Balkanu. Zveze z Jugoslavijo bodo samo eno potrdilo več, da ta velika slovanska država ni spremenila svoje tradicionalne politike. Ta politika kakor tudi politika Jugoslavije pomeni v svojem jedru svobodo balkanskih narodov. Naši in njih interesi na Balkanu se krijejo. Ne oni ne mi ne želimo nič drugega, kakor da so balkanski narodi svobodni in neodvisni. Iz tega se more sklepati, da bi v primeru, če bi bili svoboda in neodvisnost balkan-

skih narodov ogroženi, da bi naša dva naroda brez kakšnih posebnih zvez to svobodo in neodvisnost energično branila. To je splošno prepričanje našega sveta in je bil sklep o pogajanjih s Sovjetsko Rusijo pozdravljen od vseh naših državljanov brez ozira na to, kateremu družbenemu razredu pripadajo. Zato se od včeraj v Beogradu želi samo eno, da bi se tudi že objavilo, da je naša delegacija v Moskvo tudi že odpotovala (kar se je med tem tudi že zgodilo).

stranjen, se more smatrati, da je balkanska situacija razčiščena. Dejansko je več ko očitno, da bo zavzela jugoslovanska vlada, ki je bila tudi že prej trdno odločena, da se s silo upre vsaki intervenciji, ki bi se poskušala na njenem ozemlju s katere koli strani, sedaj ko je rešena skrb, ki bi jo mogla zadati ev. sovjetska akcija na Balkanu, še bolj odločno stališče proti vsakemu poskusu, da bi bila potegnjena v politično ali strateško igro katere vojskujoče se države.

Vtis v Parizu

Vest o jugoslovansko-sovjetskih trgovinskih pogajanjih je najprej precej iznenadila francosko javnost in zato tudi niso francoski listi prvi hip tolmačili to vest enakovredno. Sedaj pa je že te nejasnosti konec in more se reči, da je v informiranih krogih bil sprejet korak jugoslovanske vlade zelo dobro. Spravlja se v zvezo z znanim izboljšanjem sovjetskih trgovinskih odnosov v zadnjem času ter s sklepom britanske vlade, da sama začne pogajanja s Sovjetsko Rusijo zaradi sklenitve trgovinske pogodbe. Zaradi tega je tudi že imel sovjetski veleposlanik Majski daljši pogovor s lordom Halifaxom.

Nadalje menijo v Parizu, da bo sovjetsko-jugoslovanski sporazum še pripomogel k jugoslovansko-bolgarskemu zblizanju, ker ima Bolgarska že precej razširjene trgovinske zveze z Rusijo. Čeprav se ne pozablja, da gre pri pogajanjih za čisto gospodarska vprašanja, se vendar napoveduje, da bodo sledila pogajanja tudi o drugih vprašanjih.

Sovjetska Rusija je določila tečaj leva za trgovino z Bolgarsko

Nekoliko bolgarskih veletrgovcev se je ponudilo trgovinskemu predstavništvu Sovjetske Rusije v Sofiji, da bi prevzeli zastopstvo za glavne sovjetske firme. Sovjetsko trgovinsko predstavništvo pa je to ponudbo odbilo z motivacijo, da ne bodo podpirali špekulacije v trgovinskih odnosih med obema državama.

Sovjetska Rusija je določila tečaj leva v dolarjih, in sicer na 110 levov za en ameriški dolar. Za Bolgare je ta tečaj neugoden, ker znaša tečaj dolarja po sofijski Narodni banki samo 84 levov.

Napoveduje se dvig cene za moko

Na konferenci mlinarske industrije iz vse države je bilo sklenjeno, da bo združenje mlinarske industrije poslalo uradu za kontrolo cen spomenico, v kateri bo predlagalo maksimiranje cen pšenice, če pa to ne bi bilo mogoče, da se dovoli zvišanje cen moka za toliko odstotkov, za kolikor je bila dotična vrsta moka dejansko dražja od pšenice (brez skupnega davka in vreče). Združenje navaja v lažje razumevanje te zahteve naslednji primer: Če je bila cena pšenice 14. II. 200 din, cena moka št. 2 pa 340 din, je bila moka dražja za 70%. Če pa se cena pšenice maksimira na 260 din, potem bi morala biti cena moka višja za 70% (t. j. za 182 din), da bi veljala moka št. 2 442 din. — Ser urada za kontrolo cen je izjavil zastopnikom mlinarske industrije, da more vsak mlin prodajati moko št. 2 za 50 din dražje, kakor pa je bila njena cena dne 14. II.

Kaj bomo kupovali in prodajali v Sovjetsko Rusijo

Zaenkrat še niso določena osnovna načela, na katerih bo sklenjena naša prva trgovinska pogodba s Sovjetsko Rusijo. Preden preidemo na nadaljnja razmotrivanja, naj takoj omenimo, da se je med nami in Sovjetsko Rusijo vendarle razvijala izmenjava blaga, čeprav nismo imeli redne trgovinske pogodbe.

Trdi se, da bodo naši trgovinski odnosi z Rusijo urejeni na podoben način kakor med Bolgarsko in Rusijo. Naša delegacija, ki odpotuje v Moskvo, bo imela velika pooblastila.

Velik je gospodarski pomen trgovinskih odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo. Rusija ima velikanske količine ravnih surovin, ki nam manjkajo. Te surovine smo dosedaj uvažali iz evropskih in čezmorskih držav, a smo pri tem dostikrat naleteli na velike težkoče. Statistika uvoza kaže, da smo uvozili iz Rusije blaga l. 1930. za 7,64 milijona din, leta 1931. za 2,35, leta 1932. za 2, leta 1933. za 3,6, leta 1934. za 6,2, leta 1935. za 12,6, leta 1936. za 5,4, leta 1937. za 6,23, leta 1938. za 3,43 in leta 1939. za 2,7 milijona din. Uvažali smo antracit, azbest, nekatere vrste kovin, sol itd.

Istočasno pa je bil naš izvoz v Sovjetsko Rusijo enak ničli. Samo v letih 1932. in 1934. je izvozila naša država v Rusijo večje količine elektrod, in sicer iz tvornice Kranjske ind. družbe na Dobravi. Tako leta 1932. za 5,1, leta 1934. pa za 2,1 milijona din. Sicer pa ni naša statistika zabeležila nobene druge trgovine s Sovjetsko Rusijo. Vendar pa se smatra, da je bila ta dejansko večja, le da nismo izvažali in uvažali neposredno, temveč s posredovanjem drugih držav.

Sedaj, ko so nastale težkoče pri dobavi nekaterih surovin, je začela Jugoslavija misliti na to, da bi te dobivala iz Sovjetske Rusije. V kakšni meri bo to mogoče, o tem danes še ni mogoče govoriti.

Od surovin, ki bi jih v prvi vrsti potrebovali in mogli dobivati iz Sovjetske Rusije, je treba omeniti: koks, antracit, surovo nafto, bombaž in laneno seme. Vprašanje uvoza bombaža nas tlači že več mesecev. Rusija ima velikanske količine bombaža. Presežek njene bombažne proizvodnje, ki ga je l. 1939. izvozila, je znašal 700.000 ton. Prav tako je Sovjetska Rusija zelo bogata na premogu. V poštev prihaja tudi kamena sol, ki smo jo že dosedaj dobivali iz Rusije, toda le s posredovanjem Romunije. Je pa

še cela vrsta drugih surovin, ki bi jih mogli dobivati iz Sovjetske Rusije.

Nekateri gospodarski krogi v naši državi so mnenja, da bi morali glede trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo iti po korakih Bolgarske, ki je po sklenitvi trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo imela od te velike koristi. Tudi Bolgarska je do sklenitve te pogodbe zelo trpela zaradi pomanjkanja bombaža. Sovjetska Rusija je sedaj dobavila Bolgarski velike količine bombaža, da je primeroma dobro razvita bolgarska tekstilna industrija sedaj z bombažem zadostno založena.

Kaj bi mogli izvažati v Sovjetsko Rusijo

»Jugoslovanski Kurir« piše, da bo naš izvoz v Sovjetsko Rusijo omejen na manjše število predmetov. Nove možnosti za izvoz se z obnovi trgovinskih odnosov s Sovjetsko Rusijo nudijo za tobak, cement, antimon, opij, boksit, wolfram, boljše vrste kamna za fassade, kamen za stavbeno industrijo, lucerno, razne oljate rastline ter dalmatinski bolhač. Tudi za našo povrtino in sadje bo dana možnost izvoza. Zanimivo je, da so začeli Sovjeti sejati dalmatinski bolhač v Kirgiski republiki. Verjetno pa je, da se bodo Rusi zanimali tudi za našo živinorejo, zlasti za debele svinje, ki jih že danes uvažajo iz Bolgarske.

Naša trgovinska delegacija je odpotovala v Moskvo

Naša trgovinska delegacija za Rusijo je odpotovala v soboto skozi Bukarešto v Moskvo. Na čelu

Odmevi pogajani

»Hrvatski dnevnik« o pogajanjih

O pogajanjih razpravlja »Hrvatski dnevnik« v uvodniku in pravi, da skušajo vse države južnovzhodne Evrope preprečiti, da se vojna ne razširi tudi na njih ozemlja. Začetek trgovinskih pogajanj med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo je treba soditi na podlagi tega psihološkega stanja. Ta pogajanja bodo sicer imela gospodarski značaj, toda danes ni nobena tajnost, da imajo vsi gospodarski dogovori tudi političen pomen. Zelja Jugoslavije je, da ne samo utrdi svoje gospodarstvo in najde nadomestilo za izgube, ki jih je imela zaradi vojne, temveč tudi da zagotovi svoj mir. Zato hoče biti v dobrih odnosih z vsemi državami, ki imajo isto željo. Zato se je tudi opustila politika nepriznavanja Sovjetske

Rusije. »Hrvatski dnevnik« citira nato mednarodni tisk, zlasti madžarski in bolgarski, ki pozdravlja ta nova pogajanja. Posebno so zadovoljni Bolgari, ker ima Bolgarska isto željo, da ostane Balkan izven vojnih zapletitvev ter da ohrani svoje gospodarstvo pred vojnimi posledicami.

List grofa Ciana o moskovskih pogajanjih

V zvezi z odhodom jugoslovanske trgovinske delegacije v Moskvo piše »Telegrafo«, ki velja kot glasilo zun. ministra Ciana, da so se pogajanja že dolgo pripravljala. List pravi nadalje: »V nekih diplomatskih krogih se navaja, da je dajalo stališče Jugoslavije Sovjetski Rusiji povod, da z neko nezaupnostjo presoja balkansko situacijo. Ker pa je sedaj ta dvom od-

Občni zbor Zveze industrijcev v Ljubljani

V današnjih težkih časih, ko grozi pomanjkanje surovin, da bo velik del naših industrij moral ustaviti ali reducirati obratovanje, je vladalo v gospodarski javnosti še posebno zanimanje za občni zbor Zveze industrijcev, te osrednje organizacije industrialcev Slovenije. Občni zbor Zveze industrijcev je pričakovanje javnosti tudi opravičil ter podal jasno sliko o stanju naše industrije, o njenih težavah, potrebah in zahtevah. Pri tem pa so bile vse te zahteve podane v tako umerjeni obliki in s takšnim popolnim razumevanjem za potrebe države in za stiske današnjega časa, da je tem bolj nujno, da se te zahteve tudi v celoti upoštevajo. Navedene so bile v resnici samo zahteve, ki niso le v interesu nemotenega obratovanja industrijskih podjetij, temveč ki so tudi v interesu vsega gospodarstva in s tem tudi države.

Dobro obiskani občni zbor je otvoril v petek ob 11. dopoldne v sejni dvorani Zbornice za TOI predsednik ZI g. Avgust Praprotnik. Konstatiral je sklepčnost občnega zbora ter pozdravil vse navzoče, imenoma pa:

zastopnika bana načelnika Dragotina Trstenjaka,
zastopnika fin. ministra fin. direktorja Mozetiča,

Poročilo predsednika Avgusta Praprotnika

Spoštovana gospoda! Ob izredno težkem in zamotanem zunanje-političnem položaju smo se sestali na letošnje letno skupščino. Že v začetku lanskega leta so se drug za drugim vrstili važni svetovni dogodki, ki so vplivali tudi na naše gospodarske odnose do prizadetih držav. Priključitvi sudetskih dežel nemškemu državnemu ozemlju je sledila odcepitev Slovaške od ozemlja češkoslovaške republike ter proglasitev nemškega protektorata nad Češko-Moravsko. Z vsemi deželami, ki so bile prizadete po teh spremembah, smo bili že od nekdanj v tesnih trgovskih stikih tako kot dobavitelji kakor tudi kot kupci njihovega blaga. Pričakovanje, da se bo po teh dalekosežnih dogodkih zunanje-politični položaj v Evropi uravnovesil ter da bo zavladalo mirnejše ozračje, ki je potrebno za uspešen razvoj vse gospodarske delavnosti, se žal ni uresničilo. Navidezno pomirjenje, ki je nastopilo po ureditvi onih vprašanj, glede katerih se je takrat smatralo, da so najnevarnejša za evropski mir, se je izkazalo le kot tišina pred vojnim viharjem, ki je izbruhnil v začetku septembra lanskega leta med Nemčijo, Poljsko, Francijo in Anglijo in kmalu nato še med Sovjetsko republiko in Finsko.

Vsi navedeni dogodki so prav občutno vplivali na gospodarstvo nevtralnih držav. Tudi naše gospodarstvo je bilo prizadeto po depresiji, ki je vladala v prvem četrtletju preteklega leta pod vplivom izredne politične napetosti, ko je vsa Evropa v strahu pred novimi zapletljivi čakala na nadaljnji razvoj dogodkov. V drugem četrtletju in vse do izbruha vojne meseca septembra se je gospodarski položaj sicer postopoma izboljševal ter je bilo v teh mesecih stanje zaposlenosti v stalnem porastu. Toda tudi v tem času naše gospodarstvo ni prišlo do pravega miru. Mrzlično oboroževanje vseh evropskih držav je sicer deloma ugodno vplivalo na zaposlenost poedinih naših industrijskih strok, toda že takrat smo se borili s pomanjkanjem surovin in z raznimi drugimi težavami, zbog česar nismo mogli zadostno izkoristiti možnosti, ki jih je nudila takratna konjunktura. Vse te težave so se

zastopnika ljubljanskega župana obč. svetnika Zvonimirja Lukiča, zastopnika Centrale industrijskih korporacij v Beogradu dr. Frana Windischerja, zastopnika Zbornice za TOI predsednika njenega industrijskega odseka Riharda Skubea, zastopnika Društva industrijcev in veletrgovcev gg. Lavriča in Koreninija ter zastopnike tiska.

Z odobravanjem je sprejel občni zbor predlog predsednika Praprotnika, da se odpošljejo vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravne brzojavke min. predsedniku Cvetkoviću, soc. ministru Budisavljeviću, trg. ministru dr. Andreju ter gradbenemu ministru dr. Kreku in banu dr. Natlačenju.

Nato se je spominjal predsednik Praprotnik umrlih članov: Josipa Čeligija, Vinka Kukovca in Josipa Kunsta. Spomin vseh so zborovalci počastili.

Občni zbor je pozdravil nato načelnik Drag. Trstenjak, ki je naglasil, da dela industrija danes v zelo težkih razmerah, da pa delajo industrialci z optimizmom in skušajo z racionalizacijo obratov premagati vse težave. Oblastva bodo vedno smatrala za svojo dolžnost, da industrijo podpirajo. (Odobranje.)

Nato je podal predsednik Avgust Praprotnik naslednje poročilo:

še v veliki meri stopnjevale po izbruhu vojne meseca septembra, ko je postalo zlasti pereče vprašanje surovin ter je bil od zadovoljive ureditve tega vprašanja odvisen nadaljnji razvoj naše industrijske delavnosti. Okoliščine, pod katerimi posluje industrija, so se temeljito spremenile in industrija je morala svoje poslovanje prilagoditi spremenjenim razmeram. Kako so vplivali svetovni dogodki na poslovanje industrije, se vidi že v tem, da je bila prej naša glavna skrb, kako plasirati naše izdelke doma in na tujih tržiščih, zlasti v deviznih državah, dočim nam danes, ko so razne države omejile ali popolnoma preprečevale izvoz važnih surovin, prizadeva glavno skrb nabava zadostnih količin surovin. Mi smo pravočasno dvignili svoj glas ter opozorili pristojna mesta na pereče vprašanje surovin. Žal so prišli vsi tozadevni ukrepi prepozno. Če bi nas pristojni činitelji v centralnih uradih in zlasti v Narodni banki poslušali ter v smislu naših predlogov in sličnih predlogov drugih gospodarskih korporacij pravočasno priegnili gospodarske strokovnjake k obravnavanju teh vprašanj, bi se naša industrija pravočasno in ceneje preskrbela s surovinami, da bi izdali za surovine mnogo manj deviz ter bi si poleg kritja tekočih potreb lahko pripravili tudi primerne zaloge.

Pa tudi sicer se opaža vpliv svetovnih dogodkov na naše narodno gospodarstvo. S hvaležnostjo in zadovoljenjem ugotavljamo uspešnost miroljubne politike kr. vlade, od katere trdno pričakujemo, da bo tudi v bodoče obvarovala našo državo pred vojno. Toda tudi nevtralnost je draga, četudi mnogo cenejša od vojne. Naši državni izdatki, zlasti izdatki za drž. obrambo, so zaradi sedanjih izrednih prilik ogromno narasli. Ogromna sredstva, ki so potrebna za kritje teh izdatkov, moremo dobiti ali s posojili, ki obremenjujejo tudi kasnejše generacije, ali pa z občutnim zvišanjem davkov. Vsekakor bi bilo nevarno v te svrhe v preveliki meri poslužiti se kredita pri Narodni banki, ker bi nas to moglo privedi do inflacije z vsemi njenimi nevarnimi posledicami. Iz tega vidika je treba presojati

da vemo reformo, ki je prinesla industriji velika nova bremena. Mi se dobro zavedamo svojih dolžnosti do države in zlasti do potreb državne obrambe. Ne moremo si pa kaj, da ne bi opozorili na težke posledice, ki bi nastopile za razvoj našega gospodarstva, ako bi se s previsokimi in nezmogljivimi davčnimi bremenimi popolnoma zavrla tvorba domačega kapitala. Predvsem pa moramo poudariti zahtevo, da se uvede v obdačevanju absolutna pravičnost ter da se davki ne le po zakonu predpisujejo, temveč tudi povsod enakomerno izterjujejo.

V notranji politiki beležimo kot najvažnejši dogodek sporazum s Hrvati z dne 26. avgusta prošlega leta. Pozdravljamo uspešni zaključek dolgotrajnih prizadevanj za doseg tega sporazuma, ki je prinesel pomirjenje med prebivalstvom obsežnih delov naše države. Paziti pa je treba, da se pri izvršitvi sporazuma ne bi storila v gospodarskem pogledu kaka usodopolna napaka. Prosti trgovski promet v državi se ne sme ovirati s trošarinami in drugimi samoupravnimi davščinami, ki imajo značaj notranjih carin. Vse državno ozemlje mora ostati skupen in enoten gospodarski prostor. (Tako jel) Škodljivo bi bilo, ako bi se z notranjimi trgovinsko-političnimi ukrepi pospeševalo ustanavljanje takih industrij, ki nam niso potrebne in bi se s tem ubijala deložnost že obstoječe industrije. Zato moramo vedno znova zahte-

vati določitev industrijskega načrta za vso državo.

Žal se na našem območju v zadnjem času industrija ni razvijala v isti meri kot v drugih delih države, četudi je baš nam v Sloveniji industrija najbolj potrebna, ker smo agrarno pasivni ter je naše prebivalstvo navezano na zaposlitev v industriji. To velja zlasti sedaj, ko je tujska industrija, ki je tudi važen del našega gospodarstva, vsled vojne skoraj popolnoma prenehala. Navzile sedanji stagnaciji v tujem prometu pa moramo nadaljevati svoja prizadevanja v tem pravcu, da se ustvarijo pogoji za čim večji razmah tujske industrije pri nas. Tako iz gospodarskih kakor iz tujsko-prometnih razlogov je zlasti važna izgraditev moderne ceste Maribor-Ljubljana-Sušak, izpolnitev cestne zveze našega gorenjskega kota skozi Ljubljano z Zagrebom, kakor tudi direktne železniške zveze Slovenije z morjem.

Zaključujem svoja izvajanja s pozivom, da vsa industrijska podjetja našega območja čim tvornejše sodelujejo pri našem delu, ker je zlasti ob sedanjih težavnih razmerah potrebno, da ohranimo popolno solidarnost v naših vrstah. S tem bomo najbolj koristili ne samo sebi, temveč tudi skupnim interesom naše mile domovine! -- (Živio! Odobranje.)

Sledilo je poslovno poročilo, ki ga je podal gen. tajnik dr. Adolf Golia. (Zaradi pomanjkanja prostora bomo objavili obširen izveček iz poslovnega poročila v prihodnji številki.)

Po sprejemu poslovnega poročila je bila soglasno in z odobravanjem sprejeta naslednja

rešolucija:

Redna letna skupščina Zveze industrijcev za dravsko banovino v Ljubljani z dne 19. aprila 1940. je soglasno sklenila predložiti kraljevski vladi naslednje želje in predloge:

1. Vsa važna gospodarska vprašanja naj se rešujejo s sodelovanjem gospodarskih strokovnjakov. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da se je v tem pogledu položaj izboljšal ter pozdravljamo ustanovitev posvetovalnih odborov za posamezne industrijske panoge, v katerih sodelujejo poleg uradnih oseb tudi zastopniki dotičnih industrijskih strok. V interesu uspešnega delovanja teh posvetovalnih odborov je želeli, da so v njih neposredno zastopane tudi regionalne industrijske organizacije.

2. Industrija se zaveda svojih dolžnosti do države in državne breme, zlasti v sedanjih težkih časih, ko so državni izdatki z ozirom na izredne razmere, v katerih živimo, tako ogromno narasli. Iz tega vidika presoja industrija novo davčno reformo. Pri vsem tem pa smatramo, da morajo ostati davčne dajatve zmogljive ter da se s pretirano davčno obremenitvijo ne sme onemogočiti ustvarjanje domačega kapitala. Tudi moramo zahtevati, da se uvede v obdačevanju absolutna pravičnost ter da se davki povsod ne le enakomerno predpisujejo, temveč tudi enakomerno izterjujejo.

Prosimo kraljevsko vladu, da v bodoče tako važnih ukrepov, kakor je nedavno uvedena reforma neposrednih davkov, ne izda, ne da bi predhodno zaslišala mnenje gospodarskih korporacij. Prepričani smo, da se bo s sodelovanjem strokovnjakov iz vrst gospodarskih ljudi in predstavnikov gospodarskih organizacij, ki stvari ne bodo presojali enostransko, temveč bodo pravilno upoštevali tudi interese splošnosti, vedno našla rešitev, ki bo ustrezala stvarni potrebi, ne da bi obenem ogrožala naš gospodarski napredek.

3. Z ozirom na neumestno trošarinsko politiko nekaterih občin, ki navzile jasnim navodilom ministrstva za finance in banske uprave še vedno uvažajo trošarine na

industrijske surovine in pomožna sredstva proizvodnje, zlasti na električno energijo, je nujno potrebno, da se to vprašanje končno z zakonom uredi ter v formalno-pravnem pogledu učinkovito prepreči nalaganje občinskih trošarin na industrijske surovine in pomožna sredstva proizvodnje. Prosimo, da se občinski proračuni, ki predvidevajo take trošarine, ne odobro, da se dotične proračunske postavke črtajo.

4. Industrija dravske banovine pozdravlja smoteno delo na notranji preureditvi države na podlagi sporazuma s Hrvati z dne 26. avgusta 1939., ki se upravičeno šteje med najpomembnejše dogodke v življenju naše zedinjene države. Smatramo pa, da je treba pri izvedbi sporazuma ter pri preureditvi ostalih delov države strogo paziti na to, da ostane vse državno ozemlje skupen in enoten gospodarski prostor. Trgovinski promet v državi se ne sme ovirati s trošarinami in drugimi samoupravnimi davščinami, ki imajo značaj notranjih carin.

5. Opozarjamo kraljevsko vladu in posebej finančnega ministra na škodljivost izvoznih carin na važne izvozne predmete, tako zlasti na obdelan les. Mnenja smo, da bi se morali v današnjih razmerah, ko je od izvoza odvisen dotok pre potrebnih nam deviz, izogniti vsake-mu ukrepu, ki utegne škodovati in ga ovirati. Zlasti se ne bi smelo prezreti, da imajo naša lesna podjetja še dokaj neizvršenih zaključkov, pri katerih nove izvozne carine ni možno prevesti na inozemskega kupca.

6. Vesti o nameravanem občutnem zvišanju železniške tarife so povzročile v naših industrijskih krogih razumljivo vznemirjenje. Mnenja smo, da porast cen poediniga blaga, ki je v mnogih primerih le začasnega značaja, ni zadosten razlog za povišanje tarife, temveč bi se smelo zvišanje tarife v glavnem naslanjati na zvišanje režijskih stroškov, ki je pa razmeroma neznatno.

Prosimo, da se nudi gospodarskim korporacijam prilika, da za-

vzamejo k načrtu reforme železniške tarife svoje stališče.

7. Težkoče glede preskrbe s surovinami prizadevajo industriji z ozirom na sedanje izredne prilike težke brige. Kakor priznavamo, da si pristojna službena mesta, kakor tudi Narodna banka v zadnjih mesecih mnogo in ne brez uspeha prizadevajo, da čimbolj omogočijo preskrbo naše industrije s surovinami, smo pa vendar mnenja, da v tem pogledu še niso izčrpane vse možnosti. Mnenja smo, da naj bi se večja pozornost posvečala kompenzacijskim poslom ter naj bi se tozadevne prošnje interesentov obravnavale čim dobrohotneje. Nujno potrebno je, da se uporabijo vsa sredstva v cilju, da se ne le zavaruje zadostna preskrba industrije s surovinami za tekočo potrebo, temveč tudi za rezervo za nepredvidene primere.

8. Opozarjamo ministrstvo za trgovino in industrijo, da nezadostno dodeljevanje bencina za poslovne svrhe težko ogroža poslovanje mnogih industrijskih podjetij, zlasti onih, ki prevažajo surovine in izdelke s tovornimi avtomobili, kakor tudi onih, ki imajo organizirano prodajo svojih izdelkov po trgovskih potnikih. Smatramo, da težave glede uvoza tekočega goriva niso tako velike in tako nepremostljive, da bi se morali v takšni meri zapostavljati važni gospodarski interesi, temveč da gre tu za hibe v organizaciji razdelitve tekočega goriva.

Zahtevamo, da se dajo industriji za poslovne svrhe povsem zadostne količine bencina.

9. Pozdravljamo namero kraljevske vlade, da z uredbo z zakonsko močjo izda potrebna določila o elektrotehničnem gospodarstvu, ker predstavlja pomanjkanje tozadevnih enotnih in izčrpnih zakonskih predpisov redno oviro za napredek elektrifikacije naše države.

Odločno pa moramo ugovarjati določbam, ki bi posegale v pridobljene pravice obstoječih podjetij, to tem bolj, ker smo prepričani, da take določbe niso niti v interesu elektrifikacije, niti niso v skladu z našim pravnim redom.

10. Ponovno poudarjamo potrebo, da se določi enoten industrijski načrt za vso državo, ki naj bo odločilen za ustanavljanje novih in izpolnitev ter razširjanje že obstoječih industrij. Za naše narodno gospodarstvo je škodljivo, ako se v državi ustanavljajo nova podjetja, ki nam niso potrebna, ter se s tem ubijajo že obstoječa podjetja, ki morejo v celoti zadostiti potrebi dotičnih izdelkov v državi.

11. Ne le v interesu našega gospodarstva, temveč tudi iz vidika interesov tujske industrije, ki je za Slovenijo kot agrarno pasivno deželo velikega pomena, je nujno potrebna ureditev najvažnejših prometnih vprašanj. Zlasti je potrebna izgraditev moderne cestne zveze med Mariborom, Ljubljano in Sušakom ter med našimi gorenjskimi letovišči in Zagrebom, kakor tudi direktne železniške zveze Slovenije z morjem.

Sledilo je poročilo o blagajniškem stanju Zveze. Računski zaključek izkazuje 1.184.063 din aktiv. Premoženje se je dvignilo na 656.284 din.

Soglasno je bil sprejet proračun v višini 930.000 din. Prispevki članov ostanejo neizpremenjeni. Razrešnica, ki jo je predlagal nadzorni odbor upravi, je bila sprejeta soglasno, prav tako njen predlog glede rezervnega fonda.

Sledile so

volitve.

Dr. Fran Windischer omenja, da je z današnjim občnim zborom potekla triletna funkcijska doba sedanje uprave. Slišali smo tehotvito uvodno besedo predsednika A. Praprotnika, slišali pa tudi lepo poslovno poročilo agilnega gen. tajnika. Vsi imamo trdno zavest, da je vodila dosedanja uprava svoje posle dobro in zato imamo do nje tudi polno zaupanje.

Da to zaupanje poudarimo, da pa ji izrečemo za njeno dobro delo tudi svoje priznanje in zahvalo, predlaga, da se vsa stara uprava znova izvoli. (Odobranje.)

V imenu kandidacijskega odbora je predlagal dr. Vrhunec naslednjo listo, ki je bila tudi soglasno iz v aplavzom izvoljena:

Predsednik: Avgust Praprotnik; podpredsednik: Franc Heinrihar.

Člani: dr. Vinko Vrhunec, Ljubljana; ing. Jernej Zupane, Lanco; Viktor Naglas, Ljubljana; Zdenko Knez, Ljubljana; Avgust Westen, Celje; Marica Majdič, Kranj; ing. Oskar Dračar, Maribor; Fran Bonač, Ljubljana; Ivan Majeršič, Tržič; Ljudevit Ornik, Meža; Franc

Vrebe, Ljubljana-St. Vid; ing. Milko Pirkmajer, Ljubljana.

Namestniki: dr. Miran Kenk, Mežica; ing. Franjo Pahernik, Vuhred, ing. Vladimir Remec, Duplica; Gvidon Birola, Zagorje; ing. Vladimir Stare, Ljubljana; ing. Franc Miklavc, Ljubljana; dr. Evgen Kanski, Ljubljana; Emil Podkrajšek, Ljubljana; dr. Volko Kliment, Šoštanj; Miloš Hribnik, Ljubljana; Metod Dular, Grosuplje; ing. Jurica Zadravec, Središče.

V nadzorstveni odbor so bili izvoljeni kot člani gg.: Anton Drobnič, Podgorica; ing. Herman Hieng, Lesce; Marko Rudež, Ribnica na Dolenjskem; kot namestniki: Ivan

Rus, Loški potok; Anton Tavčar, Maribor; Evgen Lovšin, Ljubljana.

Častno sodišče se je sestavilo tako: predsednik dr. Fran Windischer, Ljubljana; člani: gg. dr. Kozma Ahačič, Tržič; Srečko Kobi, Borovnica; Joža Gašperšič, Kropa; in dr. Pavle Pestotnik, Ljubljana.

Pri slučajnostih je bil soglasno sprejet predlog g. Zadravca, da se ustanovi poseben odsek oz. pododsek za mlinsko stroko. Na predlog gen. tajnika dr. Golje je bil g. Zadravec izvoljen za načelnika tega odseka.

Ker ni bilo nobenih drugih predlogov, je predsednik Avgust Praprotnik občni zbor zaključil ter se zahvalil vsem za udeležbo.

»za parnik« itd. je pa še naprej ostala pridržana hrbtna stran tovarnega lista, ker se to le izjemno vpisuje.

Glede na česte primere nepravilne navedbe blaga v tovarnih listih je dana železnici z novo uredbo pravica, da more tudi po izdaji blaga zahtevati dokaz o pravilnosti navedb v tovarnem listu, če sumi o njihovi točnosti. Pošiljatelj in prejemnik sta dolžna zato dovoliti vpogled v poslovne knjige in druge listine.

Koristno novost za transportante je prinesla nova uredba tudi glede ugotavljanja teže kosovnega blaga. Teža komadnega blaga se bo po novih predpisih ugotavljala brezplačno, če pa pošiljatelj navede težo v tovarnem listu, bo pa železnica mogla bodisi opustiti tehtanje bodisi izvršiti preizkusno tehtanje. Ta način ugotavljanja teže bo znatno pospešil delo pri predaji komadnega blaga in zmanjšal stroške transportantom.

Vozniški dodatki, ki se morajo plačati v primeru nepravilne označbe vsebine, teže ali števila komadov v tovarnem listu, so istotako znatno znižani v korist transportantov, in sicer od 200, 50 in 10 dinarjev na 100, 60, 30 in 5 dinarjev. Če pa ni bilo nikake škode in nepravilna označba ni povzročila vplačila manjše voznine, se dodatke vobče ne plača, dočim se po železniško prometni uredbi za take primere sedaj plačuje dodatek 15 dinarjev po tovarnem listu.

V primeru odpovedi naročenih voz, ki pa še niso bili dostavljeni za natovarjanje, se po novi uredbi ne plača vozovna stojnina, marveč le določena tarafska pristojbina, ki bo nižja od vozovne stojnine.

Roki za natovarjanje, za odnašanje kot tudi čas za zadrževanje pošiljke na poti zaradi izvršenja carinskih, davčnih, finančnih ali policijskih formalnosti niso več omejeni na 48 ur, marveč se podaljšajo brez kakršnega koli plačila vozovne stojnine ali ležnine za tako dolgo, dokler se ta opravila ne izvrše, seveda v kolikor teh ne zavleče pošiljatelj ali prejemnik.

Glede povračila voznine daje nova uredba transportantom znatno olajšavo, ki je v tem, da more železnica iz razloga pravičnosti popolnoma ali delno povrniti plačani presek voznine, če je pošiljatelj nevede v tovarnem listu navedel vsebino in težo tako, da se je zaračunala večja voznina nego je bilo po stvarnem stanju potrebno.

Po železniško-prometni uredbi rok za izplačilo povzetja ni določen, kar je povzročilo več pritožb s strani transportantov zaradi zavlačevanja izplačila. Da bi se tem upravičenim pritožbam transportantov ugodilo, vsebuje nova uredba določbo, ki železnico obvezuje, da pošiljatelju izplača vplačano povzetje v roku 30 dni.

Pomembno olajšavo daje transportantom uredba tudi ob prevoznih ovirah, ker se bo po novih določbah prevažalo blago po pomožni poti brez plačila večje voznine za pomožno pot. Nasprotno temu določa dosedanja železniško-prometna uredba, dopolnjena z izvršilno odredbo, da se mora za prevoz pošiljk po pomožni poti plačati voznina za pomožno pot.

Nova prevozna sredstva (letalo in avtomobil) so povzročila, tehnično izpopolnjena železniška prevozna sredstva pa omogočila železnici, da je povečala brzine vlakov. Zaradi tega je mogla nova uredba občutno znižati dostavne roke v korist transportantov. Učinek tega znižanja se najbolje vidi pri primeru prevoza tovarne pošiljke na razdaljo 400 km. Po novih določbah znaša dostavni rok za to razdaljo 4 dni, medtem ko po dosednji železniško-prometni uredbi 6 dni.

Glede odgovornosti železnice in predlaganja reklamacij pri popolnem ali delnem izgubljenju ali poškodovanju blaga, kakor tudi pri prekoračenju dostavnega roka pri-

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGASKI SLATINI

naša nova uredba istotako znatne reforme. Pojem dragocenosti je v novi uredbi, slično kot v mednarodnih konvencijah, popolnoma izostal, ker je za prtljago, ekspresno blago in blago ne glede na vrednost pošiljke odškodnina za popolno ali delno izgubo ali za poškodbo pošiljke omejena na najvišji znesek, ki znaša za vsak kilogram kosmate teže za prtljago ob dokazani škodi 300 din, ob nedokazani škodi pa 100 din, za ekspresno blago in blago pa 500 din. V dosednji železniško-prometni uredbi je za dragocenosti določen znesek 100 din za vsak kilogram kot najvišja odškodnina.

Odškodninski znesek v primeru prekoračenja dostavnega roka je zvišan od 50 par na 1 do 2 din za vsak kg kosmate teže in za vsakih začeti 24 ur, upoštevajoč pri tem, če je škoda dokazana ali nedokazana in če je navedeno zavarovanje dostavnega roka. Ta odškodnina se plača po novi uredbi največ za štirinajst dni, po dosednji železniško-prometni uredbi pa le največ za tri dni prekoračenja. Odgovornost železnice za ročno prtljago, izročeno nosaču, je ravno tako omejena na najvišjo težo 10 kg, kar je skladno s pojmom ročne prtljage, za katero se štejejo samo predmeti, ki se lahko prenašajo in se zato more domnevati, da običajno ročna prtljaga ni težja kot 10 kg. Rok za predlaganje reklamacij v primeru prekoračenja dostavnega roka je podaljšán v korist transportantov od 14 na 30 dni, rok zastaranja zahtevkov za izplačilo povzetij, presežkov od prodaje blaga in zahtevkov zaradi škode, storjene s slabim namenom, pa je določen na tri leta.

Nova naredba se bo objavila tudi še v novi Osnovni tarifi jugoslovanskih železnic, ki bo veljala tudi od 1. oktobra tega leta in ki se bo prodajala občinstvu. Osnovna tarifa bo vsebovala v dopolnilnih odredbah nadaljnje olajšave za potnike in transportante. Po prizadevnosti ministra za promet, ki želi, da se gospodarsvenikom ustreže do skrajnih mej možnosti, je bila po njegovi odločitvi poslana nova Osnovna tarifa pred končnoveljavno redakcijo gospodarskim krogom, da jo prouče in predlože morebitne koristne predloge, tako da se bo tudi s te strani mogel v največji meri upoštevati interes vsega gospodarstva.

Fran Podbregar.

Zunanja trgovina

Nova nemško-romunska trgovinska pogodba je bila sklenjena. Nemčija bo dobavila Romuniji velike količine orožja za gospodarske koncesije, ki jih bo dala Romunija Nemčiji. Izmenjava blaga med Češkoslovaško in Romunijo ostane neizpremenjena. Dr. Clodius je bil že podpisal pogodbo, s katero bo kupila Nemčija v Romuniji za 20 milijonov RM pšenice.

Trgovinska pogajanja med Sovjetsko unijo in Japonsko se nadaljujejo. Molotov je imel daljši sestanek z japonskim veleposlanikom v Moskvi.

Anglija je bila v zadnjih mesecih glavni kupec ameriškega bombaža, klj ga je odkupila 1.526.000 bal. Sedaj pa bo Anglija omejila svoje nakupe bombaža v Združenih državah Sev. Amerike, ker hoče večje količine bombaža nakupiti tudi v Južni Ameriki. Zaradi tega so cene bombaža v USA precej popustile. Upoštevati pa je treba tudi to, da je izvoz ameriškega bombaža silno padel in da je bil lani tako majhen kakor že celih 60 let ne.

Nova uredba o prevozu potnikov, prtljage in blaga na železnicah*

V »Službenih novinah kraljevine Jugoslavije« štev. 63—XX z dne 18. marca tega leta je objavljena nova uredba o prevozu potnikov, prtljage in blaga na železnicah, ki prinaša pomembne reforme prevoznega prava za železnice v naši državi.

V okviru prevoznega prava na državnih in privatnih železnicah v naši kraljevini so bile v veljavi ob zedinjenju v posameznih delih naše države pravne norme, ki so se med seboj razlikovale. Te norme so se izenačile z železniško prometno uredbi z dne 1. oktobra 1925., ki je še sedaj veljavna. V dobi petnajstih let uporabljanja te železniško-prometne uredbe pa so dobila v svetu že širok razmah kot novo prometno sredstvo letala, posebno pa avtomobili. Ta okolnost je povzročila znaten preobrat v prometni in gospodarski politiki posameznih držav in v veliki meri vplivala na mednarodne železniške prevoze. Pojav teh novih prometnih sredstev je zahteval, da se reformira prevozno pravo na železnicah v duhu nastalih novih prilik. Mednarodno prevozno pravo na železnicah se je prilagodilo novim prometnim in gospodarskim prilikam z mednarodnimi konvencijama o prevozu potnikov in prtljage ter o prevozu robe z dne 1. oktobra 1928. in 1. oktobra 1938., dočim je ostalo prevozno pravo na železnicah v naši državi na stari podstavi. Zaradi tega je nastala neodločljiva potreba, da se tudi naše notranje prevozno pravo na železnicah preoblikuje v duhu prometnih in gospodarskih potreb.

V teh okoliščinah je uvedena nova uredba z nalogo, da zamenja železniško prometno uredbi iz leta 1925. in da služi glede prevoznega prava na železnicah kot sodobni pravni instrument v korist obšega narodnega gospodarstva, čuvajoč pa pri tem tudi interese železnice kot prevoznika. S to novo uredbi se istočasno dopolnjujejo tudi praznine v normativnih predpisih prevoznega prava na železnicah glede na tuzemski prevoz, ki so se pokazale pri praktičnem izvajanju železniško-prometne uredbe iz l. 1935. Glede odnosa nove uredbe do mednarodnega prevoznega prava se poudarja, da so ustrezajoči predpisi uredbe skladni s predpisi mednarodnega prevoznega prava v tistih primerih, v katerih je bilo to mogoče glede na naše domače prometne in gospodarske prilike. Voden po prednjih načelih ter na podstavi pooblastila iz § 80., točke 10., finančnega zakona za leto 1939./40. je minister za promet izdal to novo uredbi, ki se uveljavi dne 1. oktobra 1940. Z njo prestopi naše prevozno pravo na železnicah v novo razdobje svojega razvoja in napredka.

Reforme, ki jih prinaša nova uredba na železnicah, so največ pri potnikom in gospodarstveni-

kom. Pri določanju olajšav je veljalo kot merilo, da so se potnikom in transportantom dovolili olajšani prevozni pogoji v vseh onih primerih, kjer je to dopuščal interes eksploatacije železnice. Istočasno je dosežena v najvažnejših odredbah nove uredbe ona prožnost, ki dopušča brez dolgotrajnih formalnosti takojšno izpremembo odredb z naredbi ministra za promet. S tem je omogočena vsak čas prilagoditev odredb morebitnim izpremenjenim prometnim in gospodarskim razmeram.

Glavne reforme uredbe so v naslednjem:

Nagli napredek zrakoplovstva in avtomobilizma je omogočil uvedbo rednih zračnih in avtomobilskih prog, kar je dalo povod železnici, da stvari možnost za sodelovanje železnice s temi novimi prometnimi sredstvi. Zato določa nova uredba pravne osnove za tako imenovane kombinirane prevoze, po katerih se morejo prevažati potniki, prtljaga in roba delno po železnici, delno pa po rednih avtomobilskih, plovni ali zračnih progah. Poleg tega vsebuje uredba tudi pogoje, po katerih more železnica prevažati roba popolnoma ali delno z avtomobilom sama ali pa po avtomobilskih podjetjih, ki so ustanovljena za ta namen. Ta možnost kombiniranega prevoza bo vsekakor koristno služila gospodarstvu.

Koristna prožnost v interesu gospodarstva in železnice je dosežena s tem, da more minister za promet brez vsakršnega zakonskega pooblastila izpreminjati priloge uredbe, tako n. pr. ekspresni list, tovarni list, predpise o predmetih, ki se pogojno sprejemajo na prevoz itd. To bo v korist posebno naši kemični industriji, ker bo spričo naglega napredka tehnike mogoče predpise o prevozu eksplozivnih, vnetljivih, strupenih, jedkih, ostudnih in kužnih snovi takoj prilagoditi novim potrebam.

Glede objavljani zvišani tarif nudi nova uredba gospodarstvu pomembno olajšavo. Zvišanja tarif in druga otežkočevanja prevoznih pogojev se morajo objaviti najmanj mesec dni prej, preden se uveljavijo. Vendar pa more minister za promet ta rok pri povišanju potniških in prtljažnih tarif skrajšati na 8 dni, pri zvišanju tarif za ekspresno robo ter za robo na 15 dni. Ta odstopke od pravila pa sme biti le izjemen, toda je neobhodno potreben, da bi mogla železnica v primeru nepričakovane spremembe denarnih in drugih gospodarskih razmer pravočasno doseči ravnotežje med svojimi dohodki in izdatki. Enako ureditev določajo za mednarodni promet tudi mednarodne konvencije. Dosedanja železniško-prometna uredba določa za taka objavljani samo rok 14 dni.

Nova uredba je uredila v korist potnikov tudi povračila vozne cene. Dosedanja železniško-promet-

na uredba vobče ne vsebuje odredb o tem ter se je zato moral uveljaviti zakon o vračanju, vterjavanju in opuščanju voznin, ki pa ima občutno strožje odredbe kakor nova uredba. Rok za zahtevke za povrnitev vozne cene v primerih, ko vozni izkaz ni bil uporabljen ali pa samo delno uporabljen, je po novi uredbi razširjen od 10 dni na 6 mesecev, računajoč od izteka roka veljavnosti voznega izkaza. Razen tega dopušča nova uredba še nadaljnje ugodnosti za potnike s tem, da prepušča tarifi, da more predpisati odstopke, ki pa ne smejo vsebovati nikakih težkoč za potnike. To večjo olajšavo bo vsebovala nova dopolnilna odredba v osnovni tarifi ter bo dana železniški upravi možnost, da iz razloga pravičnosti povrne vožno ceno tudi, če ne bi obstojala pravica zahtevati povračilo.

Da se doseže napredek pri prevozu ekspresnega blaga, vsebuje nova uredba pomembno razširjenje prevoznih pogojev za ekspresno blago. Po novi uredbi bo omogočeno transportantom obremeniti ekspresno blago s povzetjem in izmenjati prevozno pogodbo po pogojih, ki jih bodo določale dopolnilne odredbe v novi osnovni tarifi. Enako bo po tej tarifi dopuščeno, da se povzetje izplača po Poštni hranilnici, če pošiljatelj priloži ekspresnemu listu nefrankirano pošto nakaznico ali čekovno položnico.

Transportantom živih živali daje uredba istotako znatne olajšave, ker dopušča, da more spremljevalec živih živali, namesto pošiljatelja, dajati naredbi o izmenjavah prevozne pogodbe, če ga je pošiljatelj za to pooblastil z izjavo v tovarnem listu. Ta novost bo koristila transportantom posebno v primerih obolenja in poškodovanja živih živali med potjo, ker bo mogel spremljevalec ne da bi se pošiljka zadrževala na poti in ne da bi se zahtevalo pošiljateljevo navodilo, takoj dati potrebne dispozicije. Razen tega tudi rok za odgon živih živali pri izdaji v primeru carinskega, davčnega ali veterinarskega opravila ni več omejen na en dan, kakor to določa sedanja železniško-prometna uredba, temveč je ves ta čas, v katerem se vrši omenjeno opravilo, oproščen plačila vozovne stojnine ali stajarine.

Pri izpolnjevanju tovarnih listov bo transportantom delo znatno olajšano in pospešeno. Novi vzorec tovarnega lista, ki ga predvideva uredba, je sestavljen tako, da se na prvi strani nahajajo vsa mesta za vpise, ki jih mora izvršiti pošiljatelj, druga stran pa je odrejena za vpise železnice. Razen tega je dovoljeno, da se duplikati tovarnih listov izpolnijo s kopiranjem. Na ta način bo omogočeno transportantom izpolnjevati s pisalnim strojem istočasno tovarni list in duplikat. Za vpisovanje izjav, ki so neobvezne za železnico, kot n. pr. »Po nalogu«,

* V naslednjem imenujemo to uredbi le z novo uredbi.

Politične vesti

Min. predsednik Reynaud je poročal zun. odboru senata o odnosih Francije z Italijo. Dejal je, da si Francija prizadeva, da bi dosegla ureditev vseh spornih vprašanj med Francijo in Italijo. Vsa francoska prizadevanja pa dosedaj niso dosegla v Italiji nobenega uspeha. Francija pa kljub temu svoje stališča ni spremenila, ker smatra sporazum v Sredozemskem morju kot eden pogojev za mir.

Sporazum o interesih sferah v južnovzhodni Evropi je baje predlagal po poročilu nizozemskega dnevnika »Telegraaf« Molotov Ribbentropu. Po tem predlogu naj bi se interesne sfere na jugu Evrope razdelile med Italijo, Nemčijo in Sovjetsko Rusijo na ta način, da bi Romunija, Bolgarska in Madžarska pripadale v interesno sfero Nemčije, Turčija v ono Sovjetske Rusije, dočim bi ostale države spadale pod vpliv Italije. Da bi takšen sporazum marsikatero državo rade imele, je zelo verjetno, ne razumemo pa, zakaj naj bi imela Sovjetska Rusija na takšnem dogovoru interes, ki bi dajal glavne prednosti drugim državam.

Angleški zun. minister Halifax se je sestel s sovjetskimi veleposlanikom Majskim, kateremu je sporočil, da je britanska vlada pro- učila sovjetski predlog o obnovi trgovinskih pogajanj in da je britanska vlada pripravljena začeti informativna posvetovanja, če je sklenitev trgovinske pogodbe mogoča. Trgovinska pogajanja med britansko in sovjetsko vlado so se vodila do sovjetskega napada na Finsko, ko jih je britanska vlada prekinila. Glavni angleški pomislek proti sklenitvi trgovinske pogodbe s Sovjetsko Rusijo izvira iz strahu, da bi Sovjetska Rusija iz Britanije dobavljeno blago dobavljala Nemčiji. Če se bo trgovinska pogodba sklenila, potem bo imela ta značaj vojne trgovinske pogodbe, kakršne je sklenila Vel. Britanija z nevtralnimi državami.

Francoski mornariški minister Campinchi je izjavil, da bosta novi francoski bojni ladji po 35.000 ton »Richelieu« in »Jeanne d'Arce« v kratkem uvrščeni v mornarico. Kmalu pa bosta gotovi tudi še dve enaki ladji.

Belgijski zunanji minister Spaak je izjavil francoskemu poslaniku, da sta se Belgija in Nizozemska dogovorili, da druga drugi priskoči na pomoč, če bi bila ena od njiju napadena.

Poleg rednega proračuna v višini 12 milijard frankov mora belgijska vlada izdati vsak dan še 17 milijonov frankov za kritje stroškov belgijske mobilizacije.

Agencija »Reuters« poroča, da prepeljejo transportne ladje vsak dan na tisoče zavezniških vojakov na Norveško, poleg tega pa tudi vojni material, zlasti težko artiljerijo in tanke. S prihodom zavezniške vojske morejo Norvežani hitreje izvesti svojo mobilizacijo. V okraju Trondheim so Norvežani izvedli mobilizacijo v celoti. Sodijo, da so zavezniški dosedaj prepeljali na Norveško 3 divizije ali okoli 50 tisoč mož.

Švedski listi poročajo, da so zavezniški na Norveškem dosedaj izkrcali že 30.000 do 40.000 vojakov. Izkrcanje so se tudi že francoske čete. Angleški listi zlasti poudarjajo, da sta se prevoz in izkrcanje čet izvršila brez najmanjše motnje. Vse čete so zasedle določene postojanke, ne da bi imele tudi le enega moža izgube.

Nemci delajo okoli Trondheima obrambno črto. Pričakujejo, da se bodo tu v kratkem začeli veliki boji.

Norvežani so se umaknili iz mest Hamar in Elverum na pripravljene obrambne črte za obema mestoma. Tu imajo Nemci 2 diviziji in so tu Nemci močnejši od Norvežanov ne le po številu, temveč tudi po vojaški opremitvi.

»Popolo d'Italia« piše, da Nemci pospešeno pošiljajo čete na Norveško in da se bo število nemških čet na Norveškem dvignilo v kratkem na 200.000 do 250.000 mož, dočim bo 100.000 mož stalno pripravljanih na Danskem, da odidejo na Norveško.

Sej ameriškega urada za letalstvo Toower je izjavil, da so Združene države Sev. Amerike dobavile dosedaj zaveznikom že 3000 letal. V kratkem bo ameriška produkcija narasla na 25.000 letal na leto. Najnovejša letala bodo baje imela hitrost 1200 km na uro. Ta letala bi bila tako hitra, da bi se silasila šele takrat, ko bi se bila na mestu. Poljska podmornica »Orel« je potopila dve nemški transportni ladji.

V švicarskem vojnem ministrstvu so odkrili vohumsko afero. Neki vojaški jurist, po činu podpolkovnik, je dajal informacije neki tuji vojni sili. Svoji zločin je priznal in so bili njegovi sokrivci aretirani.

Akcijski odbor vseindijskega kongresa je sprejel resolucijo, v kateri poziva oblastne odbore vse Indije, da pripravijo deklaracijo o državljskih nepokorščini.

Kitajci so zaustavili japonsko ofenzivo v južni in srednji Kitajski, kakor poročajo tuji vojni poročevalci.

Ad št. 1696/P-1940.

Razglas

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani razglasa po čl. 11. naredbe gospoda ministra za trgovino in industrijo z dne 27. junija 1928., št. 14.402/III, o legitimiranju trgovcev, industrijcev, obrtnikov in njih potnikov, kadar zbirajo naročila in o izdajanju legitimacij za trgovske potnike (Uradni list z dne 24. avg. 1928., št. 289/81), da je izdala v razdobju nadaljnjih treh mesecev, in sicer od 1. januarja 1940. do 31. marca 1940., naslednje nove legitimacije:

1. Dolničar Josko, Ljubljana — »Pekatelec«, tovarna testenin, družba z o. z., tovarna testenin, Ljubljana.
2. Marković Peter, Jakubovce — Bačnar Anton, čevljarstvo, Ziri — Nova vas.
3. Heinrich Josip, Zagreb — Celjska tekstilna tovarna Bergmann in drug, tvornica tkanin, Celje.
4. Moor Viktor, Stožice — Potnik in drug d. z o. z., izdelovanje sadnih sokov, marmelad ter destilacija esence za likerje in sadnih arom, Ljubljana.
5. Stegmüller Anton, Muta — »Intra« d. z o. z., izdelovanje smolnih proizvodov in kamnolom ter izdelovanje gramoza in peska, Pobrežje.
6. Zupan Vlado, Ljubljana — Jelačin & Komp., tovarna zamaškov, Ljubljana.
7. Wolfram Pajo, Subotica — Ehrlich Avgust, tekstilne tovarne, Maribor.
8. Umberger Anton, Ljubljana — Siegel & drug, d. z o. z., industrija platnega, konopnega in bombažnega blaga, Ljubljana.
9. Jug Ivan, Ljubljana — Siegel & drug, d. z o. z., industrija platnega, konopnega in bombažnega blaga, Ljubljana.
10. Urek Franc, Ljubljana — Golob & Ko., lastnik Ivan Rozman, tovarna kemičnih izdelkov, Ljubljana — Vič.
11. Možina Franc, Radovljica — Novak Janko, tovarna pletenin, Radovljica.
12. Lavrič Karel, Slov. Konjice — L. Laurich, tovarna usnja, Slov. Konjice.
13. Konit Rudolf, Maribor — Thoma & Co, tovarna svilenih izdelkov, Maribor.
14. Grandovec Alojzij, Kranj — Crobat Franc, d. z o. z., industrija perila in splošne konfekcije, Kranj.
15. Berdais Ludvik, Maribor — Dolenc Josip, trgovina z avtomobili, nadomestnimi deli in potrebščinami za avtomobile, Ljubljana.
16. Gutsa Marko, Zagreb — »Unio« d. z o. z., tovarna kemično-tehničnih izdelkov, Maribor.
17. Rudl Franc, Maribor — »Unio« d. z o. z., tovarna kemično-tehničnih izdelkov, Maribor.
18. Cikovec Svetislav, Vukovar — »Unio« d. z o. z., tovarna kemično-tehničnih izdelkov, Maribor.
19. Zemljič Maks, Ljubljana — Tiskarna Merkur, trg. ind. d. d., tiskarna, knjigoveštvo, tokarstvo in izdel. usnjatega galanter. in kartonažnega blaga, Ljubljana.
20. Operman Dragotin, Ljubljana — »Trio« tržiška industrija obutve d. z o. z., tovarna čevljev, Tržič.
21. Pegelau Mihael, Maribor — Tvarnica hranil »Mirim« d. z o. z., tovarna hranil, Maribor — Košaki.

barva, plesira in kemtne snazi obklete klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Potjanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72.

Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!
1-2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!
Zato vsaj doma pijte
RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC
istega z rdečimi srci.
našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!

Trgovinski aranžman z U. S. A. podaljšan

Med Jugoslavijo in Združenimi državami Sev. Amerike je veljal aranžman, ki je bil regulator trgovinskih odnosov med obema državama. Zadnji dan lanskega leta je ta aranžman potekel ter smo bili mi od tedaj z U. S. A. v brezpogodbenem stanju. Sedaj je bil ta aranžman podaljšan, istočasno pa dosežen načelen sporazum med washingtonsko in beograjsko vlado, da se začno v drugi polovici meseca maja trgovinska pogajanja z Združenimi državami Sev. Amerike v svrhu ureditve celotnega vprašanja trgovinskih odnosov med našo državo in U. S. A.

Preden se ta pogajanja začno, se bodo pristojni potrudili, da zberejo od zbornice ter zainteresiranih zasebnikov potrebne podatke, ki bi jim mogli služiti kot material pri trgovinskih pogajanjih. Zato je nujno potrebno, da vsi zainteresirani sporočijo svoje predloge in želje svoji zbornici. Iz Beograda poročajo, da se bodo pravočasno poslani predlogi upoštevali.

Sporazum z Vel. Britanijo dosežen

Po informacijah iz dobro informiranih krogov je izjavil podguverner Nar. banke dr. Ivo Belin, ki se je več dni pogajal v Londonu, da je z uspehom svoje misije zelo zadovoljen.

Dr. Belinu se je posrečilo, da je sklenil s pristojnimi britanskimi krogi sporazum o blokadi, o nabavi surovin za jugoslovansko industrijo in o plačilnem prometu.

Tečaji znova popustili

Napeta zunanje-politična situacija je povzročila novo nazadovanje tečajev, ki pa je bilo neenakomerno. Najbolj je nazadoval tečaj vojne škode, dočim so ostali nekateri tečaji neizpremenjeni, 8% Blair pa se je celo popravil za 0'25 din. Gibanje tečajev je razvidno iz naslednjih števil:

	12.IV.	19. IV.
2'5% vojna škoda	440'50	429'50
7% investicijsko	99'50	99'50
4% agrarne	51'25	53'50
6% begluške	76'50	75'—
6% dalmatinske	70'25	68'25
6% gozdne	70'—	68'25
7% Blair	92'50	91'25
8% Blair	100'—	100'25
7% Seligman	102'—	102'—

Ves promet je znašal 3.660.000 dinarjev ter je bil primeroma isti ko prejšnji teden.

Promet v delnicah je bil neznačen. Delnice Narodne banke so bile najprej po 8050, ob koncu tedna pa po 8000 din.

Na deviznem trgu je angl. funt najprej nazadoval od 195'82 na 191'75, a se je kasneje popravil na 193'30. Podobno se je gibal francoski frank, ki je nazadoval od 109'99 na 109'50. Zeneva, New York in Amsterdam so ostali nespremenjeni.

Nemška klirinška marka je bila še nadalje po 14'80 din.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani opozarja delodajalce.

da so v prejšnjem mesecu dostavljeni plačilni nalogi zapadli v plačilo. Prispevki morajo biti poravnani v osmih dneh po prejemu plačilnega naloga!

Za čuvanje pravice zavarovan- cev do pokojnine je potrebno, da so zavarovani prispevki dejansko plačani!

To opozorilo je smatrati kot opomin! Proti delodajalcem, ki ne bodo poravnali prispevkov, mora urad uvesti prisilno izterjavo brez predhodnega opomina. Urad izvršuje važne socialne dolžnosti, ki ne dopuščajo odlašanja.

Doma in po svetu

V naši notranji politični situaciji je po pisavi zagrebških in beograjskih listov nastal duh pomirljivosti. K temu je zlasti pripomogla napeta mednarodna situacija. V zvezi s tem pomirjenjem se tudi vedno bolj poudarja potreba po koncentracijski vladi. Značilno je, da se o občinskih volitvah sploh ne govori več.

Pariški list »Tribune des Nations« je objavil na prvi strani na vidnem mestu izjavi, ki sta ju dala dr. Maček in dr. Krnjević njegovemu dopisniku. Dr. Maček je izjavil, da je pristal ideje politične solidarnosti podonavskih držav. Neposredni sporazum med Romunijo, Madžarsko, Jugoslavijo in Bolgarsko ne bi bil vsem tem državam samo v korist, temveč jim je naravnost potreben. Te države so večinoma agrarne. Naše dežele so bogate, njih prebivalstvo pa je revno. Nato je govoril dr. Maček o poskusih obnove Avstro-Ogrske, češ da bi mogle v njej živeti vse narodnosti v slogi. — O tem imam boljše sliko in vem, da bi bile v Avstro-Ogrski vse manjšine žrtve krivice. Konec Avstro-Ogrske je bil pravo odrešenje. — Nato je govoril dr. Maček o sporazumu ter dejal, da se Hrvti iskreno vesele, ker so našla njih prizadevanja pristen odmev pri Nj. Vis. knezu-naměstniku. Tuja propaganda skuša zadržati ureditve našega dela. Mi pa kot rojaki Srbov tem intrigam ne bomo nasledili.

Dr. Krnjević pa je dejal v svoji izjavi: Pod Avstro-Ogrsko so se delali poskusi, da se hrvatski narod loči od drugih, da bi laže vladali nad njim. Po ustanovitvi Jugoslavije so se delale težkoče našemu zedinjenju. Hotel se je napraviti spor med nami in našimi krvnimi brati Srbi. Sporazum pomeni rezultat politike pomirjenja, ki je bilo doseženo po zaslugi kneza-naměstnika in dr. Mačka. Naše sodelovanje v vodenju državnih poslov je iskreno in stvarno. Jugoslavija mora čuvati svoje edinstvo v okviru svojih mej, da bo mogla konsolidirati svoj mednarodni položaj. Hrvati so iskreni pristaši jugoslovanske države na podlagi enakosti med Hrvti in Srbi ter ne bodo nikdar dopustili, da bi imele učinek razne obljube iz tujine, ki imajo samo ta namen, da bi škodovala sporazumu. Takšno je čustvo vsega hrvatskega naroda in prihodnje volitve v hrvatski sabor bodo to potrdile.

Bivši predsednik vlade in »Vodjak« dr. Milan Stojadinović je bil interniran, ker se je našlo na njegovem stanovanju zelo mnogo materiala, ki je zahteval uporabo čl. 12. zakona o zaščiti države. Interniran je bil v mestu Rudniku. Napovedujejo, da bo interniranih še nekaj intimnih pristašev dr. Milana Stojadinovića.

Bencinska mešanica se podražila 3. majem za 35 par pri litru.

Hitlerju je praška občina za njegov rojstni dan poklonila znameniti kip sv. Jurija na Hradčanih. Kip izvirja iz 16. stoletja.

Oslu grozi lakota, ker je dovoz iz okolice ustavljen. Mesa sploh ni. Potrošnja kruha in mleka je racionalizirana. Nemško poveljstvo poziva okoliško prebivalstvo, da dovaža v mesto pridelke.

Izgube nemške vojne mornarice navaja vojaški strokovnjak švicarske »Weltwoche« takole: Do dne 16. aprila je izgubila Nemčija od velikih oklopnice: »Gneisenau« (28 tisoč ton) potopljena, »Scharnhorst« težko poškodovana, nobena oklopnica uporabna; oklopnice: »Graf v. Spee« potopljena, »Admiral Scheer« torpedirana in poškodovana, »Deutschland« najbrže v popravilu — intaktna največ ena (vse te po 10.000 ton); težki križarji: »Blücher« (10.000 ton) potopljena, »Admiral Hipper« (10.000 ton) še v službi, lahke križarke: »Karlsruhe« (6000 ton) potopljena, »Emden« potopljena, še dve križarki po 6000 ton potopljeni, še v službi dve lahki križarki; rušilci: 12 potopljenih (po angleških virih še v službi 16, po nemških le 10); podmornice: potopljenih nad 50. Rezultat: švedska ima danes močnejše vojno brodovje ko Nemčija.

Združene države Sev. Amerike so izvozile v marcu vojnega materiala (vse številke v milijonih dolarjev) v Norveško za 1.05, Nizozemsko Indijo za 0.4, v Francijo 0.5, Vel. Britanijo 2.2, Kanado 15.7 in Novo Zelandijo za 1.9. V Norveško in Kanado so se izvozila izključno samo letala.

V neki municijski tovarni v severnem delu Londona je nastala eksplozija. Poslopje tovarne je bilo popolnoma razdejano. 9 oseb je bilo ubitih.